

Slovo kněze

Pán Bůh nám dopřál hezké prázdniny. Mohli jsme se znovu nadechnout a trochu zapomenout na strádání posledního roku a půl. Myslím, že někteří z nás nabyli novou životní zkušenost a pomalu se s ní učíme žít. Naučili jsme se žít jinak než předtím, žít na menším prostoru, sáhnout si na dno sil, zabrat víc, když je to potřeba, možná jsme se trochu více naučili žít z nitra, také žít více díky naději a víře. Letní vydechnutí může být trochu matoucí. Jen teď jsme se naučili žít jinak a měli bychom na všechno zapomenout? Vrátit se k životu, který tady byl předtím? To úplně nejde. Letní odpočinek byl potřebný. Nadechnutí bylo nutné. Teď potřebujeme novou zkušenost vstřebat a zapojit do života.

Nabízím pár otázek k zamyšlení: Jak moc jsem se změnil(a)? Vnímám vůbec nějakou změnu? Co mi pomohlo nepodlehnout strachu? Kdo mi byl oporou? Komu jsem byl(a) oporou já? Jak je pro mě důležitá modlitba? Mám ochotu a sílu k novým věcem v životě? Dokážu zanechat starých cest, zvláště, když nejsou motivující, nebo mně dokonce vedly k hluboké nespokojenosti? Co bych si nejvíce přál(a)?

Jsmo si vědomi toho, co říkal Viktor Frankl, že totiž život není v naší režii, my jen dáváme odpověď na otázky, které nám život klade. Bůh je Pánem života i jeho tvůrcem. My můžeme být Bohu podobní tím, že využijeme naši jedinečnost a dary, kterými nás Bůh obdařil, a použijeme vše tvořivě. Věrně a tvořivě. Žádný autor knihy ani filmový režisér nevytvořili výborné filmy proto, že by vymysleli něco jiného než ti ostatní. Jejich díla jsou vynikající proto, že si všímali života lidí vnímavým způsobem, dokázali si položit důležité otázky a sami hledali poctivé odpovědi. Naším úkolem není žít výjimečný život, nebo se porovnávat s jinými. Naším prvním úkolem je přijmout svůj vlastní život, jaký je, a žít ho nejlepším možným způsobem. Bez víry, naděje a lásky to samozřejmě nejde.

Většina léta je za námi. Mohli jsme se trochu zastavit a nadechnout. Nezapomeňme, že onen nádech souvisí s Duchem Božím, který způsobuje nejen vnitřní zklidnění a odpočinutí, ale také posiluje naše touhy, očišťuje je, dává chuť k životu, a nakonec také způsobuje, že se hneme z místa dál. Protože Duch Boží vane, jak chce a kudy chce.

P. Ján Halama SVD, farář

Slovník křesťanství

V časopise Bartoloměj bude od nynějška vycházet na pokračování *Slovník křesťanství*. Bude obsahovat pojmy z různých oblastí (církvní dějiny, teologie, liturgie, spiritualita, sakrální umění aj.). Některé pojmy budou popsány podrobněji a u některých budou také ilustrace. Tentokrát se věnujeme svatému přijímání.

Svaté přijímání

V katolické církvi se tak označuje část mše svaté, kdy kněz pod způsoby chleba a vína požívá tělo a krev Pána Ježíše Krista (eucharistii). Přijímání je jako obětní hostina, při které přijímá celebrující kněz eucharistii, aby oběť mše svaté byla dokonalá a úplná. Kněz přijímá denně, věřící mají přijímat (obvykle jen pod způsobou chleba) alespoň jednou ročně (v době velikonoční), ale pokud možno co nejčastěji. Přijímání je dovoleno jen ve stavu posvěcující milosti; přijímání po spáchání těžkého hříchu je svatokrádeží. Přijímáním se označuje jak přijímání eucharistie, tak v přeneseném smyslu i přijatá eucharistie sama o sobě. Svaté přijímání může být z vážných důvodů uděleno i v jinou dobu než při mši svaté. Eucharistický chléb se přináší též nemocným: jednak jako pokrm na cestu (viaticum) pro umírající (zaopatřování), jednak jako prosté přijímání nemocných, aby i ve dnech nemoci zůstávali ve spojení s křesťanskou obcí. Nemocnému nepřináší eucharistii pouze kněz, ale rovněž i laici.

Ten, kdo přijal eucharistii, může ji tuž den přijmout ještě jednou pouze při mši svaté, které se zúčastní (v nebezpečí smrti může přijmout znovu i bez mše svaté).

Latinský výraz pro přijímání, *communio*, neznámá „spojení“, nýbrž „společné vlastnění, společnou péči“. **Ve staré církvi** označoval tento termín církevní společenství v daném místě, a ještě více společenství místních církví mezi sebou, jak se zakládá a viditelně ukazuje při slavení eucharistie kolem jednoho oltáře. Přijímání eucharistického pokrmu je zcela přirozenou účastí na eucharistii, vlastní formou aktivní účasti na mši svaté. Biskupové ve staré církvi si eucharistii vzájemně posílali na znamení jednoty církve.

Četnost přijímání: Od sklonku 4. století počet přijímání eucharistie na mnoha místech rapidně klesá, a to nikoli pro vlažnost nebo pohodlnost věřících, ale pro rostoucí ostych a úctu. Tento vývoj začíná, jak se zdá, v oblasti antiochijského vlivu a vyrůstá v podstatě z protiriánského postoje; navenek se projevuje také tím, že eucharistie se přetváří: Ze střízlivé večeře Páně se stává dvorský ceremoniál přijetí Krále, jak se to charakteristicky projevuje zejména v byzantské liturgii. Věřící uctivě přihlížejí, jak probíhá tajemné jednání, avšak už nepřístupují k přijímání těla Páně; to nakonec bývá jako povinné předepsáno (kvůli integritě slavnosti) jen pro toho, kdo slavnosti předsedá, tj. pro kněze. Přijímání eucharistie se chápe jako něco speciálního, výjimečného, co se v raném středověku očekává ještě o trojím vrcholném svátku Božího hodu, ale 4. lateránský koncil roku 1215 už nakonec předepisuje jen přijímání o Velikonocích. Jistý rozmach přinesla protireformace, ale přehnané rigoristické požadavky jansenismu znovu rozvoj zbrzdily. Teprve dekret Pia X. o častém přijímání (1905), zmírnění praxe eucharistické zdrženlivosti (eucharistický půst) a narůstající liturgický život obcí znovu otevřely v západní církvi dveře pastoračnímu cíli samozřejmého nedělního přijímání eucharistie.

Také **praxe podávání** eucharistie je určována rostoucí úctou. Zpočátku si každý křesťan bral eucharistický chléb z oltáře sám – ještě Klement Alexandrijský (+ kolem roku 215) tento obyčej zmiňuje. Později podávají eucharistické dary věřícím předsedající kněz a jeho pomocníci – buď rozdávající procházejí řadami věřících, nebo si lidé sami přistupují k oltářní mřížce pro eucharistii. Až do 9. století dával kněz věřícím hostii jako svatý Boží dar do ruky. V Galii se občas požadovalo kromě předepsaného umývání rukou, aby si ženy ruku přikrývaly bílým lněným šátkem. Stoupající úcta a úzkostlivý ostych vedly od 9. století k tomu, že se hostie vkládala do úst a nikoli už na ruku. Doufalo se, že se tak nejlépe zabráni možnému zneuctění svátosti. V 11. století začíná Západ váhavě s přijímáním hostie vkleče, až se tento zvyk v 16. století prosadil úplně. V souvislosti s přijímáním kalicha se v současnosti praxe přijímání vkleče opět opouští. U samotného přijímání chleba (hostie) mají místní autority samy určit způsob přijímání (vstoje nebo vkleče).

Podávací formule jsou doloženy velmi záhy: Nejprve ve formě dialogu víry, dnes opět uplatněného (podávající říká „Tělo Kristovo“ nebo „Krev Kristova“ nebo „Tělo Kristovo a krev Kristova“, přijímající odpovídá vděčným a vyznavačským „Amen“).

Podávání na ruku. Po 2. vatikánském koncilu se v různých zemích vyskytly tendence k zavedení přijímání na ruku. Po papežově dotazníku mezi biskupskými konferencemi se většina konferencí vyslovila pro přijímání do úst. Kongregace pro bohoslužbu ponechala instrukcí z roku 1969 na vůli biskupským konferencím zemí, kde přijímání na ruku zapustilo kořeny, aby na základě tajného hlasování dvoutřetinové většiny a po potvrzení Apoštolským stolcem povolily přijímání na ruku jako druhou formu vedle přijímání do úst. Dnes se přijímání podáváním na ruku praktikuje také z důvodů hygienických. Při podávání na ruku se nemá posvěcená hostie vybírat z patény položené na oltáři nebo kolující, ale má ji určený podávající vložit do ruky přijímajícího a ten si ji má **ihned po přijetí dát do úst.**

Přijímání kalicha (přijímání podobojí): V biblických zprávách o ustanovení eucharistie je pití všech věřících z kalicha postaveno na roveň s požíváním eucharistického chleba. Apoštolský zájem se dokonce více zaměřoval na kalich. Předně ve víně zřetelněji vystupuje radostný charakter eucharistie a zpřítomňuje se mesiánská doba spásy. S pitím z jedné číše a s okruhem představ o krvi se spojuje i motiv smlouvy a v přijímání kalicha je jasněji než v jídle eucharistického chleba vyjádřen i motiv oběti. Přijímání kalicha proto patří nezbytně k plnosti povinné formy eucharistie a musí být rozhodně povinné aspoň pro celebranta. Ovšem i pro zajištění účasti obce naléhal na přijímání kalicha už např. papež Gelasius I. (492–496).

S přijímáním kalicha byla ovšem záhy spojována starost, aby se přitom nic z obsahu kalicha nerozlilo. V Římě to vedlo k tomu, že se nepilo z kalicha přímo, nýbrž pomocí trubičky. Dále se věřícím nepodával mešní kalich sám, nýbrž se z něho odlévalo trochu konsekrovaného vína do většího přijímacího kalicha s nalitým nekonekrovaným vínem. Věřilo se, že tímto „zředěním“ (ostatně pro velký počet přijímajících žadoucím), se zmenšuje nebezpečí zneuctění při eventuálním rozlití způsobu. Východ

se posléze přiklonil k radikálnějšímu řešení: hostie se do konsekrovaného vína namáčela (intinkce) a věřícím se podával navlhčený eucharistický chléb. Řím vždy intinkci rozhodně odmítal, neboť při ní zcela zaniká symbolický význam pití. V dlouhém procesu 12.–13. století se ale od samostatného pití z kalicha upouštělo a začalo se považovat za dostatečné přijímání pod jednou způsobou. Stály za tím různé motivy: Vědomí reálné přítomnosti Kristovy ve svátosti natolik vystupňovalo pocit ohrožení svátosti zneuctěním, že se pouhé toto nebezpečí považovalo za nesnesitelné. K oficiálnímu zákazu podávání kalicha došlo ovšem až na koncilu v Kostnici – jako reakce na husitský požadavek laického kalicha, podle něhož bylo přijímání pod obojí způsobou nezbytné ke spáse. Reformace přispěla v katolické církvi k ještě důraznějšímu odmítnutí přijímání kalicha.

Přijímání kalicha po 2. vatikánském koncilu: Silící přesvědčení, že přijímání podobojí jednak má větší symbolickou hodnotu, jednak více odpovídá zakladatelské vůli Kristově, pohnulo otci koncilu ve Vatikánu, že i v katolické církvi je třeba dát téměř ztracenému přijímání kalicha trochu více prostoru. Jen s ohledem na velmi rozšířené pochybnosti byla tato myšlenka formulována velice opatrně. Rozhodnutí o kalichu je rezervováno biskupským konferencím. V jednotlivých případech má právo povolit kalich celebrující kněz, ve farních kostelích farář. Pokud jde o způsoby podávání z kalicha, praktikuje se většinou buď namáčení hostie do vína nebo pití z kalicha. Přijímající se vždy mohou svobodně rozhodnout, chtějí-li přijímat pouze eucharistický chléb, nebo pod obojí způsobou.

Svatému přijímání se říká někdy **večeře Páně**, podle večeře, kterou Pán Ježíš slavil se svými apoštoly ve čtvrtek (o Velikonocích) předtím, než byl zajat a popraven na kříži; při ní ustanovil eucharistii, tj. oběť mše svaté a Nejsvětější svátost oltářní (Mt 26,26; Mk 14,22).

První svaté přijímání: Výraz označuje situaci, kdy věřící, zejména děti, poprvé přijali eucharistické Tělo Páně. Vztahuje se ke dni, místu a oslavě samé. První svaté přijímání bylo původně v rámci iniciace společně se křtem a biřmováním. Pohled na eucharistii, jak se v západní církvi postupně prosadil ve vrcholném středověku, vyžadoval pro přijetí

svátosti určitou osobní zralost; proto byl okamžik prvního přijímání z iniciace vysunut. 4. lateránský koncil (1215) požadoval přijímání eucharistie o Velikonocích ode všech, kdo dorostli do „věku rozlišování“, přičemž se tento věk postupně posunul z původního 7. roku na 13.–14. rok života. Za papeže Pia X. (1910) se počátek „rozumného věku“ a tím povinnost velikonočního přijímání stanovily přibližně na 7. rok života. Příprava a vedení k prvnímu přijímání byly svěřeny především rodičům. Je však třeba, aby tito rodiče byli doprovázeni a podporováni duchovními pastýři. První přijímání je záležitostí celé farní obce; to musí být vyjádřeno formou slavnosti.

Jan Vosáhlo

Historický kalendář kolínské farnosti – září

8. září 1662 zemřel kolínský děkan Pavel Petr Duchoslav Galli. Do dnešních dnů se v Národní knihovně ČR dochovaly tři jeho rukopisné knihy kázání. Na předeštlí jedné z nich najdeme také nejstarší zápis známé koledy Veselé vánoční hody, a to nezvykle o deseti slokách (v pozdějších kancionálech jich bývá osm, dnes se používá šest – viz kancionál č. 225). Pod textem písně se nachází Galliho podpis a tak nemůžeme vyloučit ani jeho autorství (jež bývá zpravidla připisováno Bridlovi či Šteyerovi, kteří ji – později – vydali).

8. září 1866 se vydalo z Kolína mohutné procesí do Roztěže u Kutné Hory. Poutě z Kolína do Roztěže se konaly pravidelně a byly oblíbené, ovšem tato byla asi největší. Následovala po útrapách spojených s prusko-rakouskou válkou (a potažmo následujícími epidemiemi cholery). Mělo se jí zúčastnit přes 8 000 poutníků z Kolína a okolí (především vesnic ležících při cestě). Číslo je to ohromující, uvážíme-li, že Kolín měl tehdy asi devět tisíc obyvatel.

9. září 1855 byl vysvěcen přestavěný (či spíše nově vystavěný) kostel sv. Bartoloměje v Býchorech. Z původní stavby se dochoval presbytář, pravděpodobně z konce 15. století (byť se kostel připomíná již v roce 1352).

11. září 1927 byly vysvěceny nové zvony pro chrám sv. Bartoloměje v Kolíně – „Bartoloměj“ o váze 2 108 kg, „Florián“ o váze 638 kg a „Václav“ o váze 408 kg. Ulila je českobudějovická firma Rudolfa Pernerera. Měly nahradit zvony, rekvírované za první světové války. Ovšem ani těmto nebylo dáno, aby na zvonici vydržely dlouho. Sejmuty byly za druhé světové války v roce 1942 a již se nevrátily.

14. září 2014 zemřel v Praze MUDr. Petr Příhoda (1939–2014), psychiatr, pedagog a publicista. Absolvoval kolínské gymnázium. V době normalizace měl blízko k „podzemní“ církvi, k okruhu teologa Oty Mádra. Přispíval do samizdatu i exilových periodik (např. Tigridova Svědectví). Po roce 1989 publikoval v řadě novin a časopisů, spolupracoval s Českým rozhlasem a stal se redaktorem Perspektiv, přílohy Katolického týdeníku.

15. září 1590 postihlo Čechy velké zemětřesení. Zajímavou zprávu nám o něm zanechal kolínský děkan Matěj Johodka Chrudimský (+1604), který ještě téhož roku vydal u pražského nakladatele Daniela Sedlčanského knížečku, obsáhle nazvanou „Zialostné Sepsánij O Nowém Země Třesenij hrozném a strassliwém | kteréž se Létha M.D.XC. w Sobotu po Památce Powússenj Swaté[h]° Křjže | w tomto Králowstwj Českém | y w giných okolnjch Zemijch a Kraginách | z dopusstěnij Božijho stalo...“ Pravděpodobně jediný její dochovaný exemplář se dnes nachází v knihovně strahovského kláštera.

20. září 2020 bylo slavnostně otevřeno zrekonstruované tzv. Bartolomějské návrší v Kolíně (okolí chrámu a přilehlý parkán).

Jaroslav Pejša

Zpráva z charity

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

ačkoliv bylo období letních prázdnin pro náš kolektiv spíše časem odpočinku a regenerace, tak jsme přesto nezaháleli. Vyjma našich tradičních aktivit jako je zajištění pomoci osobám a rodinám v nouzi nebo poradenství v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, jsme se začali

věnovat i společným volnočasovým aktivitám. Jedná se zejména o „Procházky se Šárkou“, které zajišťuje naše skvělá dobrovolnice paní Šárka Königsmarková – díky svým zkušenostem a schopnostem plánuje výlety po okolních zajímavostech – například naposledy do Vlčího dolu u Zásnek. Výlety jsou koncipovány trošičku sportovněji, zároveň jsou edukativní a dokonce je vždy prostor na drobnou hru. Výletů se může účastnit kdokoli, akce jsou plánovány zhruba jedna za měsíc či dva – plakáty jsou sdíleny na našich webových a facebookových stránkách.

Dále bych rád poděkoval městu Kolín a odboru kultury za zorganizování Charifestu – je to pro nás každoroční akce, která nás opět dostane do povědomí spoluobčanů a zároveň nám i finančně vypomůže. Letos se podařilo v rámci darů od návštěvníků a z tržeb za prodej našich výrobků získat rekordních 8 768 Kč, což nám moc pomůže s provozními výdaji na výše zmíněné aktivity.

Také bych rád zmínil další drobný rozvoj služeb – v rámci Centra Kohoutek, kde vydáváme potravinovou a materiální pomoc, budeme nyní poskytovat pro osoby v nouzi možnost sprchy a pračky. Princip zůstává stejný – lidé budou moci těchto služeb využít na základě poukázky, vydané například sociálním odborem městského úřadu. Samozřejmě stále řešíme pravidla provozu, hygieny, bezpečnosti a tak dále, nicméně záměr služby je jasný – pomoc lidem v nouzi či na okraji společnosti.

Co nás čeká do dalších měsíců? Kolaudace Komunitního centra na Zálabí včetně slavnostního otevření – doufám, že vše stihneme na podzim. Dále pro náš stabilní rozvoj bude zcela zásadní financování z projektů Operačního programu Zaměstnanost OPZ+, kteréžto projektové období sice již bylo tento rok vyhlášeno, ale stále k dispozici konkrétní výzvy nejsou (důvodem je zřejmě nesoulad vlády a EU fondů). Pro nás – i pro mě jako statutárního zástupce – to představuje velké nervy i očekávání. Nechceme se však účastnit jakékoliv výzvy, která nám „spadne na stůl“. Chtěli bychom rozvíjet stávající prarodinné služby, odborné poradenství, velmi bychom chtěli rozjet i terénní aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, rádi bychom se šířili i do okolních měst. Plány jsou a za každou pomoc budeme moc rádi :)

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, přeji vám krásné dny,

Petr Zavřel

Ohlédnutí za velimskou poutí

Letošní velimská poutní slavnost, která připadla na 8. srpna, se nesla v podobném duchu jako loni. V osm hodin ráno se konala poutní mše svatá u nás v kostele svatého Vavřince.

Poté na děti čekala pirátská hra, kterou jsme připravili společně s Tobíkem, Anežkou, Bětkou, Aduš a Michalem. Pro děti jsme připravili šest stanovišť s různými aktivitami jako je například kreslení, luštění anebo překážková dráha. Hlavním úkolem bylo, si na každém splněném stanovišti napsat písmenko do tajenky pro snadnější nalezení pokladu. Možná se to zdá jako velice jednoduchá hra, ale dětem ještě během hry ztěžovali cestu piráti. Kdykoliv je totiž mohli přepadnout a sebrat jim diamanty, které jsme jim na začátku hry rozdali jako platidlo do země s pokladem. Naštěstí si ale děti mohly diamanty jednoduše vydělat sportovní aktivitou na jednom ze stanovišť.

Tímto bych chtěla moc poděkovat všem zúčastněným dětem a mým přátelům ze spolča za pomoc. Myslím, že jsme si to všichni užili a těším se na příští rok. Rodiče se taky náramně bavili u dobré kávy a bohatého občerstvení, za jeho přípravu se taky sluší poděkovat všem obětavým velimským farnicím.

Eliška Těmínová

Turisticko duchovní pobyt v Terchové

Ve dnech 9.-14. srpna skupina kolínských farníků doprovázená otcem J. Halamou navštívila slovenské pohoří Malá Fatra. Účastníků mohlo být ještě více, bohužel řada zájemců byla nucena pobyt odřeknout z důvodů přísných protiepidemických opatření při vstupu na území Slovenska. Ubytování poutníkům poskytla sesterská farnost Terchová. Označení „sesterská“ je zcela na místě, neboť Terchová je jedním z předchozích působišť otce Jána, a při každém setkání s místními farníky bylo znát, že na svého bývalého faráře tu rozhodně nezapomněli. Při mši,

kterou otec sloužil hned druhý den po příjezdu v místním farním kostele sv. Cyrila a Metoděje, jej přivítalo oslovení paní varhanice „Paterko, vitajte späť“ a potlesk zaplněného chrámu.

O kolínské cestovatele bylo vzorně postaráno ve farním domě sv. Josefa, který nabídl nejen nocleh, ale také velmi opulentní snídaně a večeře, na které budou zúčastnění ještě dlouho vzpomínat. Otec Ján během celého pobytu působil v dvojjediné roli nejen vůdce duchovního, který sloužil každý den mši svatou, ať už v kapli přímo v domě sv. Josefa nebo v terchovském farním kostele či také pod širým nebem na vrchu Oravcove, ale také jako vůdce turistický, který se znalostí místních poměrů provedl výšlapů chtivé jedince po vrcholcích okolních hor (včetně nejvyššího bodu Malé Fatry – Velkého Kriváně) či do rodiště proslulého Juraje Jánošíka.

Celý pobyt v Terchové pak byl mile korunován minikoncertem místního folklórního souboru určeným jen pro návštěvníky z Kolína. Nezbyvá než ještě jednou poděkovat všem, kteří se zasloužili

o organizaci i hladký chod celého pobytu a popřát mnoho Božího požehnání farníkům z Terchové i Kolína. A snad se i těšit na nějakou podobnou další akci. Laťka byla nasazena velmi vysoko...

Martin Křídlo

Kalendář akcí v září 2021

Přihlašování dětí na náboženství je již možné na stránce farnosti – www.farnostkolin.cz. Ve formuláři přihlašujte děti na vyučování náboženství, první svaté přijímání a také na biřmování. Vyučování náboženství začne v týdnu od 13. září 2021. Biřmování bude na podzim r. 2022. Kandidát biřmování má mít v den biřmování min. 14 let života. Den a čas přípravy se domluví na prvním setkání s přihlášenými kandidáty.

Dny Evropského kulturního dědictví

11. září – prohlídka chrámu sv. Bartoloměje od 10 do 17 hod. Vstup každou celou hodinu. (Vstupné 1 Kč).

11. září – prohlídka kostela sv. Jana Křtitele s výkladem – 14:00 hod.

12. září – možnost návštěvy kostela Nejsv. Trojice od 14 do 17 hod.

13. září – prohlídka chrámu sv. Bartoloměje s výkladem od 16 hod. (Vstupné 1 Kč).

13. září – začátek vyučování náboženství

Vyučování náboženství – Pondělí v 16:30 – 1. třída, středa v 16:30 – 2. a 3. třída, čtvrtek v 16:30 – 4. a 5. třída, pátek v 19:00 – 6. třída a starší (spolčo mládeže).

18. září – Celonárodní Svatoludmilská pouť při výročí 1100 let smrti svaté Ludmily v Tetíně (Beroun).

Program poutě:

11.00 – Slavnostní bohoslužba celebrowaná papežským legátem

13.00 – Bohatý celoodpolední program pro celé rodiny

20.00 – Večerní koncerty

Více na stránce svataludmila.cz anebo <https://www.apha.cz/1100-let-od-mucednicke-smrti-svate-ludmily>

Příběhy veltrubské farnosti

Pater Karel Šimek

Rok 1978 byl rokem tří papežů. 6. srpna zemřel Pavel VI. 26. srpna byl zvolen Jan Pavel I. V noci z 28. září na 29. září zemřel Jan Pavel I. 16. října byl zvolen Jan Pavel II.

10. září ovčárecký kostel slavil 70 let od dostavění. Při této příležitosti zde kardinál Fr. Tomášek sloužil pontifikální mši svatou, při které udělil i svátost biřmování, ale všech 10 biřmovanců bylo z okolních farností. Protože v předchozích letech několik opilých mládežníků z Veltrub při půlnoční mši o Vánocích tropilo výtržnosti, přesunul P. Šimek čas začátku na 16 hodin. Nejenže se tak zbavil výtržníků, ale nouzové řešení se místním věřícím velmi zalíbilo, takže se z toho stala tradice.

Zvolení papeže Jana Pavla II. přinášelo novou naději nejen do Polska. Tato naděje ještě více zesílila v roce 1979, když Jan Pavel II. uskutečnil začátkem června svoji první návštěvu v Polsku. Jeho cesta způsobila rozruch nejen v jeho zemi, ale i v Československu, nejen v církevních kruzích, ale rozrušila i kruhy kolem pěticípé hvězdy, srpů a kladiva. Koncem června P. Šimek na pozvání arcibiskupa Fr. Tomáška koncelebroval s panem kardinálem a několika kněžími v Praze ve svatovítské katedrále mši svatou, při které pan kardinál světil nové kněze. Zároveň to byla pozvánka na oslavu jeho 80. narozenin.

Díky kontaktům s archeology P. Šimek vypátral i nejstarší zmínku o prvním kostele ve Veltrubech, která je datována do 12. století. Po tomto kostelíku, postaveném v románském slohu, se zachoval pouze Veltrubský křížek, který našel P. Cvrček po zbourání kostela (v té době již barokního) v hromadě sutí a odeslal ho do Národního muzea, kde je v depozitáři dodnes.

V srpnu zemřela maminka P. Šimka a je pochována v kněžském hrobě ve Veltrubech. Věřící v kostele ubývali již ne vlivem ideologického tlaku, ale proto, že umírali. V tomto roce bohoslužby ve Veltrubech navštěvovalo pouze asi 30 pravidelných návštěvníků. Téměř celá bývalá farní rada již nežila.

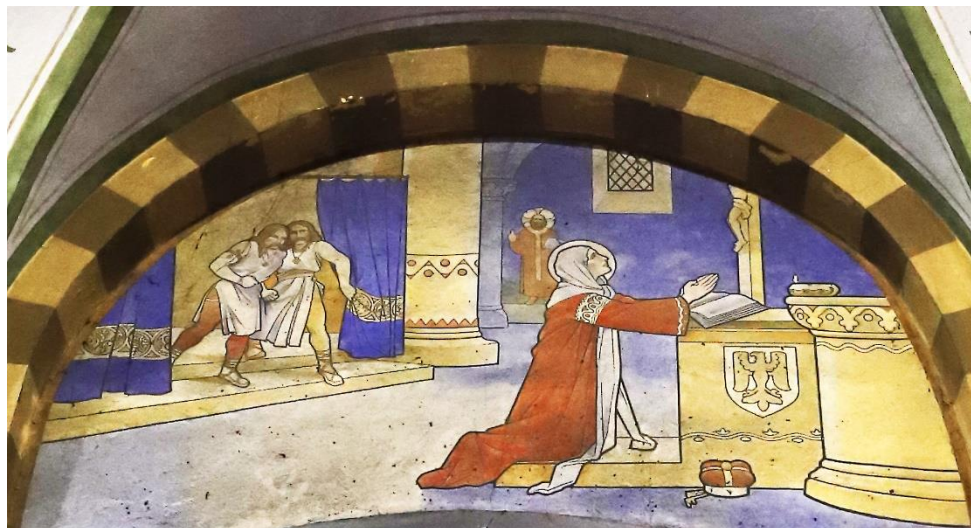
Během léta onemocněl i řidič (pan Jirkovský), který vozil již P. Dvořáka a po něm i P. Šimka na bohoslužby. Jeho službu jsem převzal já, a pokud jsem nemohl, zastupoval mne Jan Mokráček, bývalý

kytarista Slavníkovců. Od října až do Velikonoc následujícího roku P. Šimek navíc vypomáhal v Nové Vsi, protože místo kolínského kaplana nebylo obsazeno.

Josef Sixta

Svatá Ludmila

Úvodní kapitola

Jaký byl obraz naší země na počátku českých dějin před tisíciletím? Historik Josef Pekař ten obraz věčně představuje. Krajina zarostlá lesy, převážně listnatými, duby a buky, krajina bohatá řekami, potoky bohatými na vodu a ryby, místy s bažinami. Příroda všude téměř nedotčená lidskou činností. Rozšířený pohanský kult, uctívání posvátných studánek a hájů. Pohřby zesnulých v lesích a polích, náboženské obřady na křižovatkách cest. Skromná orná půda primitivně obdělávaná i potahy otroků poskytovala především proso, len a konopí. Ze země se vyvážejí hlavně kožešiny, med a vosk lesních včel a plátno; kusy plátna byly platidlem – odtud slovo platiti. Ze země se vyvážejí koně a otroci. Celkový počet obyvatel byl malý, nikde nebyly kamenné stavby domu, kostela, hradu. Všude jen dřevěná stavení. I knížecí dům byl dřevěný. Toto je obraz země, do které se narodil Bořivoj a jeho manželka Ludmila. Politicky naše země netvořila jeden státní celek, rozpadla se na

několik knížectví. Kmen Čechů sídlil jen ve středu země na levém břehu Vltavy. Sňatky mezi knížecími rodinami vytvářely větší celky. V každém knížectví byl značný počet otroků. Otroci byli původu domácího, narozením i z trestu, byli i otroci zajatců v bojích s nepřáteli.

Počátky Přemyslovců

Historik Dušan Třeštík napsal: Dějiny vznikajícího českého státu jsou vlastně historií Bořivoje a Ludmily, jejich vývinů a vzniku. O světcích musely být napsány legendy a tyto spisy jsou hlavním pramenem, z něhož čerpáme své vědomosti...

Roku 845 bylo pokřtěno na západě v Řezně (REGENSBURG) čtrnáct knížat. Pekař předpokládal, že mezi čtrnácti pokřtěnými knížaty byl přemyslovský pražský kníže Bořivoj – což znamenalo, že od té doby vládl v Praze při bohoslužbách ritus latinský. Bořivojův křest Metodějem na Moravě byl prý jenom přijetím slovanského ritu bohoslužby. Řešení tohoto problému a četných jiných problémů jsou často různá. Stejně je to i s datováními. Různá jsou i řešení dat narození a úmrtí významných postav. Jako příklad uvádím data o Bořivojovi: Bořivoj a Ludmila uzavřeli sňatek 874, 875: Velké spory existují v otázce křtu Bořivoje Metodějem na Velké Moravě. Jako doklad těchto sporů Josef Dobrovský uvádí: „Bořivoj byl pokřtěn, nevíme kdy, asi okolo roku 890, nevíme kde a kým, asi okolo roku 890, snad na Moravě, biskupem Metodějem. Palacký ale o historičnosti Bořivojova křtu Metodějem nepochyboval a kladl ho do roku 873 nebo 874. Pekař: o historičnosti Bořivojova křtu není třeba pochybovat. Přijal ho od Metoděje asi roku 874.

Počátky křesťanství v Čechách

Jsou vázány na Levý Hradec nikoliv na Prahu. Levý Hradec leží na levém břehu Vltavy, jen několik kilometrů severně od Prahy. V době Bořivojova křtu byl nejspíše Bořivojovým sídlem, i když hradiště BUDEČ bylo větší a významnější. Budeč a Levý Hradec byly hlavní opěrné body kmene Čechů.

Krátce o Levém Hradci

Levý Hradec byl v 2. polovině 9. století sídlem prvního českého knížete Bořivoje a jeho ženy Ludmily. Bořivoj tu po křtu založil první kostelík v Čechách – zasvěcený sv. Klementovi – podle tradice vysvěcený

arcibiskupem Metodějem. Doba vzniku kostelíka – rotundy s apsidou je uváděna zevně (874,880,893). V pozdější době apsida zbořena, rotunda nahrazená podélnou lodí, vystavěna masivní věž.

Základy Bořivojova kostela 1939 odkryty a jsou přístupné.

Po přenesení hlavního přemyslovského sídla do Prahy význam Levého Hradce upadl.

Významné: 982 tu byl zvolen biskupem Slavníkovec Vojtěch – sv. Vojtěch (z Libice nedaleko od Kolína)

Co prožíval Bořivoj – to všechno a bezprostředně se týkalo i jeho manželky Ludmily. Proto ta pozornost i Bořivojovi. Bořivojovým prvním činem v Čechách po návratu z Moravy podle slibu bylo založení kostela Panny Marie na Pražském hradě – tehdy „před hradbami hradu.“ Byl to druhý křesťanský kostel v Čechách postavený po roce 885 – postavený před vznikem hradiště. Zde na vršku Žiži „uprostřed hradu“ byla pohanská svatyně: „uprostřed hradu“ stálo odedávna něco mnohem důležitějšího, „ kamenný stolec českých knížat, kde byl kníže posazován na kamenný stolec.“ Na tento stolec byl posazován Bořivoj, Vratislav – otec Václava a Václav, byl to stolec předků. Bořivoj přenesl svůj trůn do Prahy z Levého Hradce, Bořivoj zde hrad nepostavil, a přesto se zde nacházel jeho stolec. (Dušan Třeštík, Počátky Přemyslovců).

Na základě studia rozsáhlé odborné literatury uvedených autorů – text Josef Dušek. Fotografie František Stránil.

Papež: Vtělení po nás chce, abychom rozpoznali Ježíše v druhých

Promluva papeže Františka před modlitbou Anděl Páně v neděli 22. srpna.

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Evangelium dnešní liturgie (J 6,60-69) nám ukazuje reakci zástupu a učedníků na Ježíšovu řeč po zázraku s chleby. Ježíš je vyzval, aby si toto znamení vyložili a uvěřili v něj, který je pravým chlebem, jenž

sestoupil z nebe, chlebem života, a zjevil jim, že chléb, který dá, je jeho tělo a krev. Tato slova znějí uším lidí tak tvrdě a nepochopitelně, že se od té chvíle – jak říká evangelium – mnozí z učedníků odvracejí, to znamená, že přestávají Mistra následovat (v. 60.66). Pak se Ježíš ptá Dvanácti: "I vy chcete odejít?" (v. 67) a Petr jménem celé skupiny potvrzuje rozhodnutí zůstat s ním a říká: "Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží" (J 6,68-69). A je to krásné vyznání víry.

Zastavme se krátce u postoje těch, kteří se stáhli a rozhodli se Ježíše už nenásledovat. Co je zdrojem této nevíry? Jaký je důvod tohoto odmítnutí?

Ježíšova slova vyvolávají velké pohoršení: říká, že Bůh se rozhodl zjevit sám sebe a přinést spásu ve slabosti lidského těla: to je tajemství Vtělení. A právě vtělení Boha vyvolává pohoršení a je pro tyto lidi – ale často i pro nás – překážkou. Ježíš totiž konstatuje, že pravým chlebem spásy, který zprostředkovává věčný život, je jeho vlastní tělo; že k tomu, aby člověk vstoupil do společenství s Bohem musí, spíše než dodržovat zákony nebo plnit náboženské předpisy, prožívat skutečný a konkrétní vztah s ním, protože spása přišla od Něj, v jeho Vtělení. To znamená, že Boha není třeba hledat ve snech a v představách o velikosti a moci, ale je třeba ho rozpoznat v Ježíšově lidství, a následně i v lidství bratří a sester, které potkáváme na cestě životem. Bůh se stal tělem, a když to říkáme ve Vyznání víry o Vánocích a v den Zvěstování, poklekáme, abychom se poklonili tomuto tajemství Vtělení. Bůh se stal tělem, stal se tělem a krví: snížil se natolik, že se stal člověkem jako my, ponížil se natolik, že na sebe vzal naše utrpení a náš hřích, a žádá nás, abychom ho proto ho hledali ne mimo život a dějiny, ale ve vztahu s Kristem a s našimi bratry a sestrami. Hledat ho v životě, v dějinách, v našem každodenním životě. A toto je, bratři a sestry, cesta k setkání s Bohem: vztah s Kristem a s bratry a sestrami.

Zjevení Boha v Ježíšově lidství může i dnes vyvolat pohoršení a není snadné ho přijmout. Svatý Pavel to nazývá "bláznovstvím", bláznovstvím evangelia tváří v tvář těm, kteří hledají zázraky nebo světskou moudrost (srov. 1 Kor 1,18-25). A tuto "skandálnost" dobře reprezentuje svátost

eucharistie: jaký smysl může mít v očích světa klečat před kusem chleba? Proč se vlastně vytrvale živit tímto chlebem? Svět se pohoršuje.

Tváří v tvář Ježíšovu zázračnému gestu, když s pěti chleby a dvěma rybami nasycuje tisíce lidí, ho všichni oslavují a chtějí ho triumfálně nést, učinit ho králem. Když však on sám vysvětluje, že toto gesto je znamením jeho oběti, tedy darováním jeho života, jeho těla a krve, a že ti, kteří ho chtějí následovat, ho musí přijmout, jeho lidství darované pro Boha a pro druhé, pak se jim to nelíbí. A tento Ježíš nás uvádí do krize.

Vskutku, dělejme si starosti, pokud nás neuvádí do krize, protože jsme možná rozmělnili jeho poselství! A prosme o milost nechat se provokovat a obracet jeho "slovy věčného života". A kéž nám Přesvatá Panna Maria, která nosila svého Syna Ježíše v těle a připojila se k jeho oběti, pomáhá, abychom vždy vydávali svědectví o naší víře svým konkrétním životem.

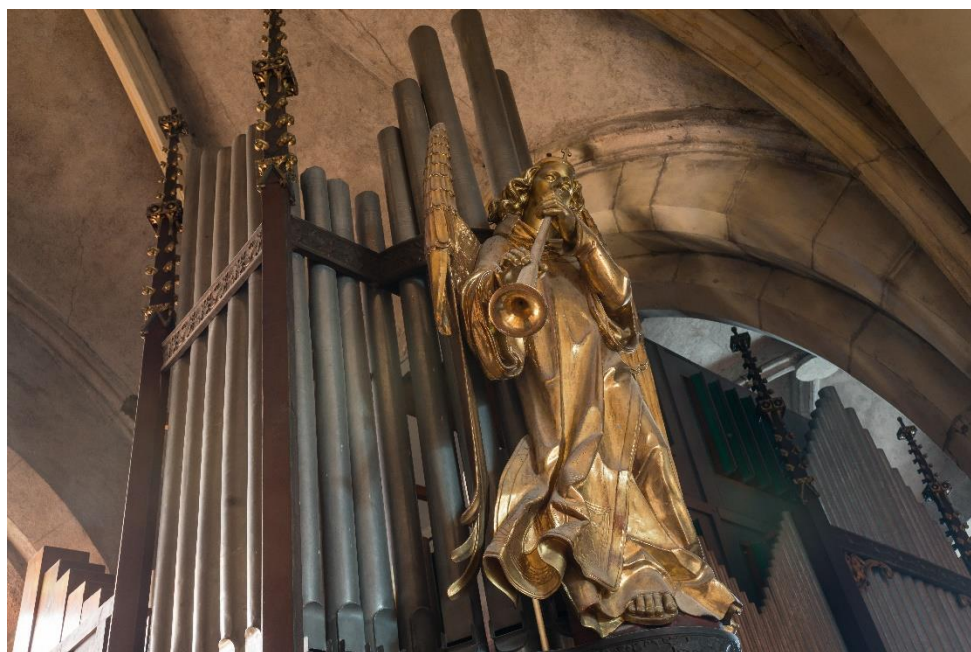
*Přeložil Pavel Band'ouch
Zdroj: cirkev.cz*

Varhany u sv. Bartoloměje

Varhany v mnoha našich kostelích jsou již skoro dožité. Jen obyčejná údržba, lépe řečeno lepení dřev, stojí farnost ročně tisíce a někdy desetitisíce korun. V jedněch varhanách dožily membrány, jinde se rozpadla dřevěná vzdušnice, jinde zase shošel motor nebo praskl měch. Před třemi lety zase sucho způsobilo nebývalé potíže, takže skoro žádné varhany nehrály pořádně. Varhany jsou živý organismus a desetiletí bez pořádné pravidelné údržby přinášejí své ovoce. Přiznám se, jedním z hlavních důvodů, proč jsme nastartovali proces žádosti o evropskou dotaci na obnovu chrámu sv. Bartoloměje, byly varhany. Proces je to hodně náročný a čas beroucí. Díky Bohu se povedlo a varhany u sv. Bartoloměje se začaly renovovat. Ono vlastně jde více o přestavbu, než renovaci. Tady jsou myšlenky arcidiecézního organologa p. Štěpána Svobody:

„Stav varhan, které byly v r. 1975 přestavěny a jejichž varhanní skříň a menší část varhanních písků pochází z původního Mölzerova nástroje

z r. 1910, je po všech stránkách nevyhovující. Po důkladném prozkoumání nástroje s ohledem na míru dochovanosti starších částí a po zvážení dalších aspektů, zejména prostorových a akustických, **byla navržena koncepce celkové obnovy varhan, která počítá se zachováním a plnou rehabilitací cenné secesní varhanní skříně, která je svou výzdobou jedinečná. Do zrestaurované varhanní skříně navrhujeme rekonstruovat v našich zemích zvukově a technicky výjimečný, dvoumanuálový symfonický nástroj o 30 rejstřících, inspirovaný zvukem francouzských nástrojů konce 19. století, který bude v jednotě s architekturou a výzdobou varhanní skříně i s architekturou inspirativní gotické prostory, ve které se snoubí francouzské pozdně gotické a české prvky. Zvuková koncepce nástroje počítá se zapojením původních Mölzerových prospektových cínových píšťal.** Nástroj bude postaven na moderně konstruovaných, historicky osvědčených zásuvkových vzdušnicích, s mechanickou tónovou a mechanicko-elektrickou rejstříkovou trakturou a volně stojícím hracím stolem.“

Záměr se po létech příprav podařilo dovést do stavu realizace. Na přestavbě varhan pro chrám sv. Bartoloměje se budou podílet dva zhotovitelé: Varhanářská dílna Dlabal a Mettler s.r.o. a zhotovitel Jaromír Krátký. Ladění varhan podle požadovaných parametrů provede pan Helmuth Gripentrog z Fínska. Vysoutěžená cena za provedené dílo je 20.703.101,- Kč včetně DPH. 95 % z ceny představuje dotace z Evropských fondů a z rozpočtu ČR, 5 % procent je spolupodíl vlastníka, tj. naší farnosti a to představuje cca 1 milion Kč. Je třeba říct, že platba se rozprostře do necelých 3 let. Ukončení prací a odevzdání nástroje se dle smlouvy o dílo předpokládá 16.10.2023. Děkujeme Vám všem, kteří v nejbližší době anebo v průběhu rekonstrukce přispějete na obnovu varhan u sv. Bartoloměje.

Číslo účtu farnosti: **3252369369/0800**

Variabilní symbol pro dárce na obnovu varhan: **08101378**

(datum konsekrace kostela sv. Bartoloměje po přestavbě za Petra Parlěře – 8. říjen roku 1378), do poznámky uveďte: **Varhany**
K darům zaslaným na účet nebo v hotovosti vystavíme na požádání potvrzení pro daňové účely.

Děkujeme za vaše dary.

*P. Ján Halama SVD, farář
Autor fotografie: Josef Čáslava*

Bartoloměj – farní časopis. Vydává Římskokatolická farnost Kolín, Brandlova 25, Kolín.
Redakční rada: Josef Dušek, P. Ján Halama, Katarína Jarošová, Tomáš Pavela, Tomáš Těmín.
P. Ján Halama: tel.: 604 294 247, e-mail: farnost-kolin@volny.cz,
•e-mail: farninoviny.kolin@gmail.com, • web: www.farnostkolin.cz, • FB: facebook.com/farnostkolin
číslo účtu farnosti: 3252369369/0800

variabilní symbol pro dárce: 1211638 (dle evangelia sv. Lukáše 6,38)

případně v poznámce uvést: *dar pro farnost* (nebo jiný účel)

Autor fotografie na titulní straně: Ján Halama